

‘Houtige biomassa kan nog effectiever worden benut’

Probos scheidt graag feit en fictie bij misverstanden rond duurzaamheidsdiscussie

Er is veel discussie over het gebruik van houtige biomassa voor de opwekking van hernieuwbare energie. Hoewel de directeur van stichting Probos, Jan Oldenburger, de discussie toejuicht, berusten de ingebrachte argumenten van voor- en tegenstanders volgens hem vaak niet op feiten.

‘Daardoor komt de toepassing van houtige biomassa voor energie onnodig negatief in het nieuws’, aldus Oldenburger.

Auteur: Guus van Rijswijk

Probos ziet houtige biomassa – een verzamelnaam voor alle hout dat wordt ingezet voor de opwekking van energie – als een belangrijke economische drager voor beheer en instandhouding van bos, natuur, landschap en stedelijk groen. Deze biomassa is volgens de stichting een hernieuwbare grondstof en energiebron en kan dienen als een vervanger van fossiele grond- en brandstoffen. Houtige biomassa bestaat in Nederland voor 39 procent uit gebruikt hout, voor 5 procent uit resthout uit de houtindustrie en voor 56 procent uit vers hout uit bos, natuur, landschap en de bebouwde omgeving. Oldenburger: ‘In de transitie naar hernieuwbare energie is er een mix van nieu-

we energiebronnen nodig. Denk aan zon, wind, geothermie en biomassa. Op de lange termijn wordt biomassa in toenemende mate van belang voor de vervaardiging van biobased producten, waardoor de vraag naar biomassa nog toeneemt. Daarnaast zal er een verschuiving optreden van energie- naar materiaaltoepassing.’

Onnodig negatief in het nieuws

In de duurzaamheidsdiscussie rondom biomassa worden regelmatig onjuiste of niet-gefundeerde argumenten gebruikt, aldus Oldenburger. ‘De toepassing van houtige biomassa voor energie komt hierdoor onnodig negatief in het nieuws.

Voor ons is dat aanleiding om de feiten over houtige biomassa voor energie in drie infographics overzichtelijk op een rij te zetten.’ Als voorbeeld van een ‘verkeerd’ referentiekader dat vaak wordt gehanteerd, noemt Oldenburger het over één kam scheren van de verbranding van biomassa in een kolencentrale (bij- en meestook) en kleinschalige inzet, bijvoorbeeld in een biomassaketel bij een zwembad. ‘Zowel het type als de bron van de ingezette biomassa verschilt en daarnaast zijn de rendementen zeer divers. Voor de bij- en meestook in kolencentrales worden energiepellets geïmporteerd uit bijvoorbeeld Noord-Amerika.’

6 min. leestijd

Slimme functiecombinaties

De markt van houtige biomassa in Nederland ontwikkelt zich nog steeds, stelt Probos. Voor een deel wordt de benutting van biomassa gesubsidieerd en voor een deel wordt het aan de markt overgelaten, aldus de stichting. Van de biomassa (die in Nederland wordt geoogst) is volgens de organisatie één derde afkomstig uit bos, één derde uit natuur en één derde uit de bebouwde omgeving, zoals gemeentelijk snoeihout en particulier tuinafval.

Een ander misverstand is volgens Oldenburger dat voor de eerdergenoemde kleine biomassaketels biomassa zou worden geïmporteerd. 'We exporteren zelfs nog steeds biomassa. We moeten streven naar een zo duurzaam mogelijke benutting van de Nederlandse biomassa-bronnen, waarbij we ook nadrukkelijk buiten het bos moeten kijken. Vooral in het landschap en het stedelijk groen zit nog een grote biomassapotentie, zoals we recent ook voor de provincies Gelderland en Overijssel inzichtelijk hebben gemaakt. Ook biomassateelt op restgronden en biomassateelt in slimme functiecombinaties met bijvoorbeeld waterberging, wegbermen en *agroforestry* kunnen in de toekomst een belangrijke bijdrage leveren.'

Kwaad daglicht

Bij de vergelijking tussen de kachel bij het zwembad en de situatie bij de kolencentrale, is er sprake van nog een misverstand, zegt Oldenburger: 'Een kolencentrale werkt relatief inefficiënt bij het produceren van elektriciteit, omdat de warmte in de lucht verdwijnt. Bij een kleinere biomassaketel is dit niet het geval; toch wordt deze vaak over één kam geschoren met grote kolencentrales. Zo'n kleinere centrale met een hoger rendement wordt dus onterecht in een kwaad daglicht gesteld. Op die manier wordt houtenergie in het algemeen neergesabeld, wat onterecht is als je naar de feiten kijkt.' Een ander argument dat volgens

'In de transitie naar hernieuwbare energie is er een mix van nieuwe energiebronnen nodig. Denk aan zon, wind, geothermie en biomassa'

Oldenburger nuance behoeft, is de bewering dat houtenergie tot bosverwoesting leidt. 'Van de houtige biomassa die in Nederland wordt geoogst, komt slechts een derde uit bos. Dit bestaat echter vooral uit tak- en tophout dat vrijkomt bij reguliere oogstwerkzaamheden in bossen en bij omvorming van bos naar andere vormen van landgebruik. Die omvorming is niet het gevolg van de vraag naar houtige biomassa. De discussie richt zich vooral op de energiepellets die in kolencentrales worden gestookt. Die worden namelijk in Noord-Amerika voor een groot deel uit rondhout geproduceerd.'

VERSNIPPERAARS

Regulier bosbeheer

Voor de productie van houtpellets wordt volgens Oldenburger bos gekapt, maar dit is grotendeels bos dat is aangeplant voor de houtproductie. 'De boseigenaren maken nu de keuze om dit bos te kappen en het hout vanwege de gunstige prijs aan de pelletproducenten te leveren. In het verleden zou dit hout bijvoorbeeld naar producenten van papier en karton zijn gegaan, maar de vraag vanuit deze industrie is afgenomen. Je moet hier dus niet spreken van bosvernietiging, maar van regulier bosbeheer.' Dit neemt niet weg dat er ook dingen niet goed gaan, zegt hij. 'Daarom is in het Nederlandse Energieakkoord afgesproken dat de

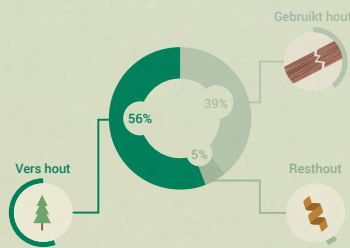

Waar komt het hout voor energie nu vandaan?

Bijna 30% van onze huidige hernieuwbare energie komt uit hout(ige biomassa)¹. Maar waar komt het hout voor Nederlandse duurzame energieproductie nu eigenlijk vandaan?

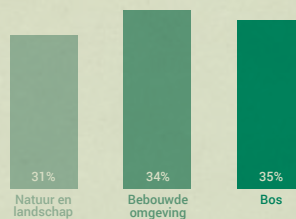
Bronnen van houtige biomassa in Nederland

In 2015 bestond iets meer dan de helft van de houtige biomassa uit vers hout uit bos, natuur en bebouwde omgeving (zoals takken, toppen en haardhout).²

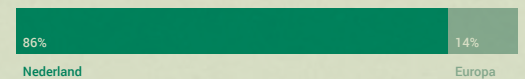
Waar komt het Nederlandse vers hout vandaan?

Circa een derde van het vers hout komt daadwerkelijk uit het bos. De overige tweederde komt vrij door snoei-, kap- en rooiwerkzaamheden in de bebouwde omgeving en natuurterrein en landschap.³

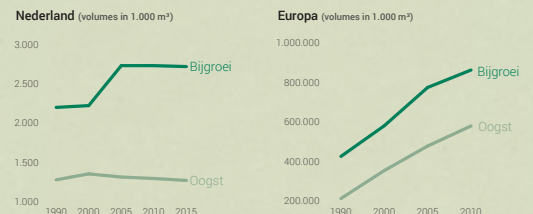
We verkrijgen veel lokaal

Het grootste deel van de door ons ingezette houtige biomassa voor energie komt uit Nederland, het restant halen we voornamelijk uit Europa.⁴

Meer bijgroei dan oogst

Nederlandse en deels Europese bossen voorzien Nederland van hout voor energie, papier en houtproducten. In deze bossen groeit nu elk jaar meer hout bij dan er geoogst wordt.⁵

Duurzaam geproduceerd hout

Belangrijke voorwaarde voor de duurzame toepassing van hout is dat het van terreinen afkomstig is die duurzaam beheerd worden. Hier wordt rekening gehouden met sociale, ecologische én economische aspecten. Bij voorkeur is deze biomassa gecertificeerd (zoals bossen met een FSC of PEFC keurmerk).

1: De cijfers hebben betrekking op de situatie in 2015. Op dat moment vond er geen bij- en meestook in kolencentrales plaats.
 2: Nabuurs, G.J. 2016. Nederlands bosbeheer en bos- en houtsector in de bio-economie <http://edepot.wur.nl/390425>
 3: Probos biomassa-enquête 2015 (niet gepubliceerd) en Seegers, 2013 <https://www.cbs.nl/-/media/imported/onderzoekonderzoek/onderzoek/2013/51/2013-houtverbruik-huishoudens-woononderzoek-2012-art.pdf>
 4: Vrijwillige rapportage over houtige biomassa voor energieopwekking 2015, Platform Bioenergie, december 2016
 5: Voor beide plaatjes: State of Europe's Forests 2015 <http://www.forest-europe.org/docs/fullsoef2015.pdf>

DE VOLGENDE RANDVOORWAARDEN ZIJN VOOR PROBOS ESSENTIEEL BIJ DE BENUTTING VAN BIOMASSA

- Extra aandacht voor het in stand houden van de nutriëntenbalans en het behoud van biodiversiteit bij biomassa-oogst en -teelt.
- Het in stand houden van de ruimtelijke (landschappelijke) kwaliteit, vooral bij landschappelijke beplantingen en stedelijk groen.
- Werken aan maatschappelijk draagvlak voor biomassa-oogst en -benutting.
- Biomassateelt in kortecyclusbossen of andere biomassa-plantages dient zodanig te gebeuren dat er geen sprake is van verdringing van de voedselproductie en dat er bij voorkeur geen gebruik wordt gemaakt van bestrijdingsmiddelen en kunstmest.
- De inzet moet zo hoogwaardig mogelijk zijn. Verbranding gebeurt bij voorkeur pas als er geen alternatieve toepassing als materiaal meer beschikbaar is.

duurzaamheid van de grondstof voor de energiepellets die in Nederland worden ingezet, door middel van certificering moet worden aangetoond. Daarvoor wordt gebruikgemaakt van boscertificeringssystemen, zoals FSC en PEFC.'

'Het streven van Probos is uiteindelijk om de keten in de biomassa zo goed mogelijk op gang te krijgen'

Honderd procent effectief benutten

Kortom: voor het hout (zoals tak- en top hout) dat nu wordt gebruikt voor energieopwekking in kleine biomassa-ketels, gaat geen bos verloren, stelt Oldenburger. 'Dat hout zou anders achterblijven of worden afgevoerd voor andere doeleinden. In het verleden bleef het hout achter (waar overigens ook niets mis mee is als dat ter plekke past), óf het werd afgevoerd, bijvoorbeeld voor compostering. Nu bestaat er een markt voor en kan het een bijdrage leveren aan de instandhouding van het bos of een andere houtige beplanting.'

Idealerter wordt gewerkt volgens het cascaderingsprincipe. Hierbij wordt biomassa in principe ingezet voor de toepassingen die optimaal zijn voor de economie en het klimaat, vertelt hij. Daarnaast streeft Probos naar lokale en regionale inzet van biomassa: 'Het streven van Probos is uiteindelijk de keten in de biomassa zo goed mogelijk op gang te krijgen. Dan creëer je een stroom houtige biomassa, die ook interessant is voor andere doeleinden dan het opwekken van energie. Want we kunnen met die biomassa nog wel meer dan alleen verbranden voor energie. Ons uiteindelijke doel is om ook in Nederland, evenals in de rest van de wereld, duurzaam bosbeheer tot stand te brengen. Biomassa kan daaraan een bijdrage leveren als economische drager voor beheer en instandhouding van bos en natuur.'

Be social

Scan of ga naar:

www.Boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-7288

